

negantem absolvere, modo certus sit, illum sui peccati non oblitum fuisse, nec ullum habere motivum illud reticendi, nam regula haec: *Credendum poenitenti* etc., valet quidem in re minus certa, non autem in re evidenter certa.

432. — QUÆR. 3° *Quomodo in particulari cum rudibus agendum Confessario?*

Resp. Confessarius ordinarie ipsemet examinare debet rudiores, quia hi sibi solis relictis non melius se examinabunt; et si dimittantur, nunquam magis dispositi redibunt; imo absterriti difficultate examinandae conscientiae facile a confessione abstinebunt. — S. Lig. n. 607.

SECTIO II. — *De sententia ferenda, seu de absolutione concedenda, differenda aut deneganda.*

433. **Principia.** — I. Absolutio *concedi debet ex iustitia et sub gravi* omni poenitenti *rite* confesso et disposito. Ratio est, quia in ipso confessionis actu initus est quidam quasi-contractus, vi cuius poenitens *rite* confessus et dispositus habet ius ad Sacramentum suscipiendum. Secus autem onus intolerabile sine iusta causa poenitenti imponeretur, ut scilicet apud alium confessionem instituat quin confidere insuper certo possit, se ab isto novo Confessario absolutionem esse recepturum. Praeterea hoc etiam exigit finis institutionis Sacramenti et tribunalis Poenitentiae, quod misericordiae impertiendae causa a Christo institutum est. Sacerdos igitur absolutionem poenitenti disposito denegans, iniuste ageret, potestate clavium abuteretur, et odiosum redderet Sacramentum.

II. Absolutio tamen *differri potest* ad breve tempus, etiam poenitenti *rite disposito* (22), atque etiam sine eius consensu, quando nempe Confes-

Quin et ipse Elbel oppositum tradit (*De Sacram. in gen. Conf. 2. n. 44.*), ubi proponit hunc casum: *Quidam Sponsus fatebatur, se nocte proxime elapsa turpiter egisse cum sua sponsa: et quia Confessarius noverat illum iam saepius relapsum: nec vitare velle occasionem proximum, sine absolutione dimittit. Huic proxime succedit sponsa, Confessario optime nota, quae tamen, forte timens negationem absolutionis, ne verbum movet de peccatis lasciviae cum sponso commissis. Dubitat Confessarius, an debeat absolvere. Et*

respondet: Si sponsa neget, se aliquid contra castitatem deliquisse, tenetur illam absolvere; quia poenitenti ceu reo simul et actori tenetur adhibere fidem tam pro se quam contra se loquenti.

(22) Summopere interest perpendere originem rationemque huius praxis; cuius etsi vix ullum vestigium in scriptis antiquorum Theologorum appareat, perperam tamen inde ansam cum nonnullis quis sumeret iansenianis illam ceu primis auctoribus tribuendi, utcumque isti tum eadem tum veteri canonicae poenitentiae disci-

sarius iudicet, id utile esse ad eius emendationem. Ratio est, quia dilatio absolutionis non est eiusdem denegatio; et licet poenitens dispositus *ius*

plina ad arcendos fideles a Sacramentis insigniter abusi fuerint, fictaque zeli speciem facere nonnullis catholicis aliquando potuerint.

Originem itaque istius praxis si inquiras, facile reperies, eam deberi studio novas usquequaque industrias excogitandi, quibus fideles amplius iuvari posse quibusdam in adiunctis forte viderentur: rationem vero eiusdem ac finem in eo fere situm, ut poenitens, qui ob segnitiam in obligatione quapiam implenda novas in dies, et menses, atque etiam annos moras usque nequere soleret, demum excitaretur ad manum operi admoventam. Exemplum habes apud S. Antoninum (part. 3. tit. 14. cap. 19. §. 19.), ubi de iis disserens, qui, ut alibi loquitur (part. 2. tit. 2. cap. 8. §. 3.), *semper procrastinant, et annuatim reperiuntur promittere confessori restituere, postea non faciunt*, reiecta illorum opinione (ibid. §. 2.), qui putabant hos absolvendos esse sub conditione de futura restitutione, et admittens sententiam Guillelmi, quod simpliciter et sine conditione absolvi debeant, dein subdit: *Postquam Confessor perpendit, tales pluries hoc fecisse, FORTE ESSET BONA CAUTELA talibus dicere, quod prius restituant, et postea veniant ad confessionem, seu pro absolutione.*

Frequentius autem hanc industriam insinuari cernes apud Theologos paulo minus antiquos, cum agunt de obligatione usurpandi media quaequam ad emendam pravam consuetudinem, eam praesertim, quae ad malum semideliberate aut etiam indeliberate propellit, qui tamen actus culpabiles in causa sint, in segnitie scilicet et emendationis negligentia, quae in his adiunctis hominem in iugi, ut aiunt, *peccati mortalis statu* constituit. Et hinc ratio, cur DD. hanc materiam fere attingant non ubi de *Sacramento Poeniten-*

tiae, sed ubi tractant de *Secundo Decalogi praecepto*, atque adeo de pravo aut blasphemandi aut temere iurandi ac porro peierandi habitu. Ita Salmanticenses Tr. XVII. *De Iuramento*, cap. 2. — Suarez, *De Iuramento*, lib. 3. cap. 8. n. 7. — Sanchez, *In Decal.* lib. 2. cap. 32. ubi *de blasphemia*, et lib. 3. cap. 5. *ubi de consuetudine iurandi*. — Bonacina, *De II. Praecepto*, disp. 4. q. 1. p. 14. — Filliuce., Tr. 25. cap. 10. *de blasphemia et iuramento*. — Sayrus, *Clav. Reg.* lib. 5. cap. 5., *ubi de iuramento*. — Palaus, *De Iuram.* disp. 1. punct. 9. — Viva, *De Praec. Decalogi*, q. 7. art. 7. *De periurio*. — Trullench, *Exposit. Decal.* lib. 2. cap. 1. dub. 20. — Azor, part. 1. lib. XI, cap. 3. *De Iuramento*. — Reginaldus, lib. XVIII. *De II. Praec. Decalogi*. — Idem dicit de Barthol. Medina, Emman. Roderico, Ludovico Lopez, et aliis, quos longum foret enumerare.

Quod vero isti DD. disserant de poenitente *disposito*, inde manifeste patet, quod absolutionis dilationem insinuant non tamquam necessariam, sed ut *mere utilem*, et ex *mero consilio* et solum *aliquando*, adhibendam. Ita v. gr. Suarez (l. c.) licet agat de consuetudine, quae, ut ait, *quodam modo transit in naturam*, postquam dixit, *de proposito credendum esse poenitenti non obstante quacunque praecedenti frequentia et inconstantia eius*, demum subdit: *Si saepius proposuit emendari, et non facit, adhibenda sunt remedia convenientia... Denique si haec non sufficient, INTERDUM UTILE ERIT differre absolutionem per aliquot dies* IN QUIBUS VIGILARE COGATUR, etc. Quod idem (*De Poenit.* disp. 32. sect. 2. n. 4.) repetit de homine, qui constitutus in proxima necessaria occasione peccandi, iterum iterumque relabitur: *Neque est illi* (inquit)

habeat ab absolutionem, non tamen ius habet saltem *per se loquendo* ad eam statim obtinendam. Nam Confessarius non est tantum iudex, sed et

neganda absolutio, etiamsi iterum atque iterum reincidat: maxime si aliquantulum se contineat, et numerum peccatorum paulatim diminuat, ut notavit Navarrus cap. 3. n. 21. INTERDUM vero differri potest (N. B. potest, non autem debet) absolutio.

Et Sanchez (*In Decal.* lib. 2. cap. 32. n. 45.): *Si poenitens id non multum aegre ferat, et speretur, non ob id retrahendum a confessione, sed potius id fore medicinam, erit consilium differre absolutionem maiori suavitate possibili adhibita; si autem oppositum speretur, non erit consilium.*

Filliuccius (l. c. q. 10. n. 320.): *Remedia sunt frequens confessio, elemosyna... Si haec non prodessent, utilis esset dilatio absolutionis per aliquot dies.*

Gregorius Sayrus (l. c. n. 8.): *ALIQUANDO tamen saluberrimum est consilium, ut recte notant Medina, Petrus de Aragon., Emman. Rodriguez, et Ludovicus Lopez, non prius absolvere, quam, etc.*

Palaus (l. c. n. 6.): *Ex consilio poterit sacerdos absolutionem differre, si iudicat dilationem profuturam.*

Bonacina (l. c. n. 7.): *Non videtur deneganda absolutio poenitenti, qui firmum habeat propositum abstinendi in futurum ab huiusmodi iuramentis... Adde... differri absolutionem posse, quoties confessarius iudicaverit, hoc expedire salutem poenitentis.*

Azorius (l. c. q. 4.): *Etsi absolutio simpliciter deneganda non est, videtur tamen ad tempus differenda, ut operae aliquid interim in id conferat; nisi iusta alioquin causa subsit, qua statim a peccatis absolvi debeat.*

Reginaldus (l. c. n. 87.): *Salubre consilium est absolutionem differre tali,*

ut sic inducatur a recidivo cavere, invigilando attentius.

Card. De Lugo (*De Poenit.* disp. 14. n. 166.): *Denique ALIQUANDO UTILE erit differre absolutionem per aliquot dies, etc.*

Card. Toletus (lib. 3. cap. 18. n. 3.): *In his UTILE consilium est differri absolutionem, integra audita confessione, donec appareat emendatio aliqua.*

Et haec quidem praxis est, adversus quam tanto ardore dimicavit Ioan. Sancius (*Disput. Selectae, etc.* disp. 9. a n. 11.), contendens, non quidem indiscriminatim absolvendos poenitentes, etiamsi de dispositione eorum dubitari possit, prouti quidam perperam ipsi affingunt, sed, generatim loquendo, inanem esse spem maioris fructus, qui ex dilata absolutione illius, qui est dispositus, expectetur, atque adeo consilium differendi huic poenitenti absolutionem communiter non esse salubre. Unde ulterius inferebat, quod cessante ista dilationis causa, praevaleret ius poenitentis ad absolutionem, adeo ut cum sacerdos, adversariis fatentibus, immediate possit absolvere, eo ipso ad id non differendum teneatur. — Verum haec non impugnant reipsa praemissum DD. principium; nam et hi ultro consentiunt unanimiter, non adhibendam esse eam medicinam, quando obfutura potius quam profutura videatur; utrum vero aliquando expediat ob fructum inde sperandum, quaestio est ad prudentiam pertinens, de qua mox A. disserit. Veruntamen quandoque id prodesse posse, non videtur contra tot DD. sententiam esse negandum.

Illud unum proderit advertere, quosdam paucos ulterius progressos contendisse, confessarium non modo posse absolutionem differre, sed ad id teneri. Verum isti aut aequivocatione, dum *dispositum* nominant, laborant, aut certe contra com-

medicus (23), ideoque si iudicet tale remedium animae poenitenti notabiliter (24) profuturum esse, eo poterit prudenter uti. — *Ita expresse* S. Lig. n. 462. *et in Praxi Confess.* n. 76. — Lacroix, n. 1764.

Dixi, saltem *per se loquendo*; quia si absolutio differri nequeat sine incommodo poenitentis, statim concedenda est: poenitens enim tunc ius strictum ad eam statim obtinendam habere censetur. — S. Lig. *ibid.*, *et alii communiter.*

434. — III. Absolutio omnino neganda est in omni casu, etiam extremae necessitatis, poenitentibus *certo* indispositis. Poenitentibus vero *dubie* dispositis absolutio neganda est extra casum gravis necessitatis; in eiusmodi autem necessitate absolutio sub conditione impertiri potest, imo etiam debet. — S. Lig. n. 431. et 432.

435. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *An saepe expediat differre absolutionem poenitenti sufficienter disposito, remedii aut experimenti (25) causa?*

Resp. Solutio quaestionis a variis circumstantiis pendet; attendendum autem praecipue est ad maius poenitentis bonum.

munem sententiam id affirmant. Medium quodvis nunquam necessarium dici potest, nisi sit unicum. Porro quod cum poenitente iam disposito ad absolutionem medium unicum, quo cogatur ad quidpiam exequendum, sit absolutionis dilatio, hoc hypothesim nimis inverosimilem redolet.

(23) De officio medici vide quae superius ex Card. De Lugo advertimus (in not. ad n. 417.).

(24) Quam gravis debeat esse causa, propter quam confessarius hoc remedio, alioquin non necessario, sed mere utili, cum poenitente disposito utatur, clare intelligitur ex iis, quae superius (n. 311. et 312.) disputata sunt. Ibi enim vidimus ex communi DD. sententia tam grave esse absolutionis beneficio quempiam invitum privari, ut dilatio ultra unam vel alteram diem iuxta Suarez, Viva, Renzi, Fagundes, Herinex, aliosque apud Salmanticenses (S. Alphonsus lib. 6. n. 490.) sufficientem causam praebat, cur poenitens aut naturale praeceptum non infamandi proximum in re gravi, aut divinum praeceptum de confessionis integritate posthabere licite queat: *quia* (ut ait Lugo *De Poenit.*

disp. 16 n. 416.) *gravis res est per triduum esse in statu peccati; quod merito timere potest, cum sit difficile habere verum actum contritionis; quare non parum faciet, si propter famam proximi per biduum differat confessionem.* Quinimo S. Alphonsus non modo bidui, sed et unius diei dilationem nimiam censuit. *Sed mihi*, inquit (l. c.), *videtur, durum esse ei, qui est in mortali, manere sine absolutione etiam per diem; et huic non videtur dissentire Antoine* (cap. 2. q. 13. resp. 3.), *ubi dicit, absolute non teneri ad expectandum, qui est in statu culpae mortalis.* Quocirca si absolutio, ut subiicit A. cum communi DD. sententia, differenda non est, quando dilatio cadat in poenitentis haud leve incommodum, facile patet, quanta cum cautela ac prudenti sobrietate hoc remedium adhibere Confessarius debeat.

(25) Ad experimentum potius quam ad remedium pertinere videtur, quod absolutionem confessarius differat ob dubium non quidem de futura constantia in aliqua obligatione implenda, sed de praesenti

Hinc 1° Nunquam differenda est absolutio, quando dilatio magis obfutura praevidetur. Constat ex dictis. 2° Nec differenda est, si ex dilatione poenitens notam infamiae subiret (26). 3° Raro differenda est absoluto poenitenti disposito, nisi ipse dilationem sat facile acceptet; secus enim difficilior ipsi prodesset. Caeterum *certa regula statui nequit* (27); et si

poenitentis voluntate; quo spectare ex parte videntur, quae habet Lugo (*De Poenit.* disp. 14. n. 167.), ubi, nemine forte e Doctoribus ipsum praecedente, quaestionem instituit: *An aliquando cum confessarius posset credere probabiliter poenitenti dicenti se hic et nunc habere dolorem et propositum, possit tamen ad MELIUS PROBANDUM et confirmandum illud propositum differre absolutionem per aliquot dies.* At frequentissima experientia suadet, hanc viam in eum scopum minus idoneam existere, ac prorsus parum prodesse. Idque confirmat ratio. Quisquis enim semet et confessarium decipiat affirmando, se eam voluntatem habere, quam reipsa non habet, hic patienter quidem feret, seque continebit, quousque absolutionem consequatur, non secus ac alii semet et confessarium decipientes per aliquod tempus ante paschalia festa a consuetis peccatis temperant, turpes amicitias parumper interrumpunt seu potius suspendunt, etc., ut mox absolutionem facilius carpant; at quod sola absolutionis dilatio voluntatem illam, quae forte prius deesset, induxisse putetur, atque adeo certior confessarius fiat de praesenti poenitentis dispositione, nihil est quod solide suadeat.

(26) Superius (n. 433.) A. iam dixerat, idem praestandum esse, si differri absolutio sine poenitentis incommodo non possit, ut v. gr. si carere sacramento diu debeat, vel confessionem apud alium repetere, vel longi itineris onus subire, vel notam sin minus infamiae, saltem admirationis, aut suspicionem negatae absolutionis incurrere, aut occasionem luerandae indulgentiae amittere, etc.

(27) Ita sapienter S. Alphonsus; cum enim poenitens in casu supponatur dispositus ad gratiam in sacramento recipiendam; hoc autem immensum beneficium differri non debeat nisi propter maiorem quandam poenitentis utilitatem; iudicium desumi debet a proportionato exitu, qui ex dilatione expectari queat; eumque hoc iudicium pendeat a prudenti consideratione omnium adiunctorum, valet hic proinde illud veterum, quod *de particularibus non datur scientia*, atque ideo nulla certa regula tradi potest. *Expedire* (inquiunt Salmantic. *De Poenit.* cap. 5. n. 68.) *hic et nunc, abstrahendo a circumstantiis, certo determinare non possumus, cum ex pluribus pendeat, quae facile pro subiectorum varietate variantur; unde illis mature pensatis, ad prudentum spectabit arbitrium, hic et nunc absolutionem impendere, vel ad tempus differre...*

Indicare tamen S. Alphonsus non omittit, quandonam, generatim loquendo, maioris huius utilitatis exitus sperari vix possit. Sic enim ipse (lib. 6. n. 463.): *Ut meum hic iudicium proferam, dico, quod si poenitens relapsus sit ob causam seu fragilitatem intrinsicam, ut accidit in peccatis pollutionis, delectationis morosae, odii, blasphemiae, et similibus; RARO puto differendam absolutionem recidivo sufficienter disposito... Dixi, raro; nam regulariter censeo, non esse discedendum A SENTENTIA COMMUNI, quam tradunt Sanchez Dec. lib. 2. cap. 32. n. 45., Laym. c. 4. n. 10., Lugo disp. 14. n. 166., Fill. tr. 7. Instruct. c. 3., Abelly De Poenit. c. 5. s. 20. n. 3., Dicast. d. 10. dub. 29., Nav.*

quando dilatio aliqua absolutionis expedire videtur, ad breve tantum tempus fieri debet, v. gr. ad tres, quinque, octo dies, etc. Interdum ubi facile fieri potest, absolutionem etiam ad unum diem, vel ad paucas horas differre utile erit.

c. 3. n. 21., Croix n. 1822. *cum communi, ut asserit*, Salm. c. 5. n. 68., Sporer c. 2. n. 330., Tol. lib. 5 c. 13., *nempe non esse differendam absolutionem poenitenti, qui relapsus est ex intrinseca fragilitate; quia in tali poenitente magis sperandum, profuturam fore gratiam sacramenti, quam dilationem absolutionis.* Ex quo contextu concludere quis posset, quod si S. Alphonsus, dum suum iudicium profert, non nihil discedit a communi sententia, non discedit ut ad benigniorem, sed ut ad rigidiorem viam declinet. Significat enim a communi sententia se in eo discedere, quod *aliquando*, licet *raro*, eiusmodi recidivis differendam absolutionem dicat, cum communis sententia, ipso attestante, non differendam doceat. El huc sane revocare quis poterit illa eiusdem S. Alph. (n. 460.) verba: *puto nequaquam errare eum, qui se dirigit cum sententiis communiter receptis ab huiusmodi doctoribus non humilis notae.*

Adverte heic per transennam, nos textum S. Alph. citasse (*nam regulariter censeo etc.*) prout in editione anni 1757. quae dicitur *prima veneta post duas neapolitanas*, usque ad novissimas aetatis nostrae editiones legitur. Eodemque modo textus se habet in editione Ratisbonensi, quam anno 1846. curavit P. Haringer Sodalis Cong. SS. Redempt. Imo ipse contextus eam flagitat lectionem, ut mirum sit, velle aliquos eam mutare et ad praecedens incisum vocem *regulariter* transferre. Perperam vero ex iis argueres quae in causa Beatificationis S. Alph. obiecit Promotor Fidei: *doctrinam S. Alph. circa recidivos nimis esse benignam, nempe ordinarie magis prodesse*

consuetudinariis, recidivis, occasionalibus absolutionem eis impertiri, cum dispositi accedunt... contra mentem Alexandri VII. et Innocentii XI. Nam respondere licet: *Transeat Antecedens, et Nego Consequentiam.* Dico *Transeat antecedens*, quia neque ex *Promotoris fidei*, neque ex *Defensoris* verbis argumentum aptum sumi potest ad dubium de controverso textu solvendum. Dico *Nego Consequentiam*; et rationem sibi obiciens habeat in iis, quae in causa *Doctoratus* B. Alphonsi contigisse constat. Equidem in Summario additionali et semel et iterum accusatur P. Ballerini, quod in quadam Dissertatiuncula S. Doctorem Alphonsum sacrilego et blasphemio scommate ceu *hominem non sanae mentis* traduxerit: quod tamen ex mera hallucinatione sibi e calamo excidisse, ii ipsi, qui haec scripserunt, fassi sunt. Hinc vero arguatur, quid ponderis *defensorum* dictis subinde tribuendum sit.

Quod vero paulo aliter sentiat de iis, qui proximam aliqua peccandi occasione implicantur, melius explanandum infra recurret. Illud unum advertere nunc liceat, S. Alphonsum dum (n. 464.) multis confirmare studet id, quod dixerat, relabentibus ex fragilitate intrinseca regulariter non differendam esse absolutionem, propterea quod sperandum sit, *magis profuturam gratiam sacramenti, quam dilationem absolutionis*, in eam rem attulisse haec quoque Salmanticensium verba ex *Tract. De Poenit.* cap. 5. n. 68.: *Cur de peccatore non habente gratiam per dilationem, quam de constituto in amicitia Dei per absolutionem melius sperandum est?* Porro Salmanticenses id reipsa de relabentibus non ex mera

436. QUÆR. 2° *An requiratur certitudo de dispositione poenitentis, ut absolvi possit?*

Resp. 1° Non requiritur certitudo absoluta, nec etiam certitudo moralis

intrinsicam fragilitate, sed etiam ex occasione peccandi, a qua separari vel physice vel moraliter non possint, prorsus affirmant; ac malunt, ut his quoque, non interposita absolutionis dilatione v. gr. ad octo dies, absolutionis beneficium gratiamque sacramenti potius bis conferas, hodie nimirum et rursus post octo dies. His consentit et Ioann. Bapt. Faure (*Dubitationes Theolog.*, etc. dub. 4. sect. 8.): *Poenitenti disposito utilius est, caeteris paribus, Ecclesiae sacramenta bis recipere, quam semel, idest utilius est absolvi hac die dominica et etiam communicare, et iterum absolvi et communicare sequenti die dominica, quam sola sequenti die dominica id ipsum facere, non autem nunc. Gemina enim Sacramentorum susceptio maiorem in hoc saeculo gratiam sanctificantem, maiorem in futuro saeculo gloriam, et in utrumque finem copiam uberiores auxiliorum meretur et confert.*

Qua de re haud inutile fuerit ea afferre, quae habet Ioann. De Dicastillo (*De Poenit.* disp. 10. dub. 29. n. 573-578.), ac sequuti sunt Salmanticenses: *Quid* (inquit) *si variis mediis tentatis adhuc misere reincidat? Hic profecto haerent non pauci, et fateor me haesisse non raro. Quod enim dicunt aliqui, differendam esse illis aliquoties absolutionem, donec aliqua appareat emendatio, id experientia compertum est non raro nocere, nisi fiat interim dum melius instruitur et cogitatur de re tota iuxta ea, quae dixi disp. 6. dub. 21. Ubi advertit, illud, quod dicit, dum melius instruitur, et, ut inferius habet, dum melius disponitur, hoc nimirum esse, quod prae oculis habuit P. Gury, dum paulo post subdit, interdum utile esse,*

absolutionem differre ad unum diem, vel ad paucas horas, etc., quando scilicet scopus dilationis non est, ut poenitens difficultatem tandem vincat, v. gr. in restituendo, in condonanda offensa, in petenda venia, in destruendo libro vel pictura turpi, etc., sed ut pia aliqua meditatione, ferventioribus precibus, aut aliquo pietatis seu misericordiae opere melius se disponat, et sacramenta maiori cum devotione atque uberiori cum fructu recipiat.

Adverte etiam quod Dicastillus ait, *experientia compertum esse, dilationem non raro nocere.* Equidem Cardenas (*Cris. Theol.* part. 4. disp. 39. cap. 2. n. 12.) contrarium putat esse concludendum allata historiola cuiusdam feminae, quae dilationem cum magna indignatione accipiens, discessit; sed die sequenti rediit contritione et lacrymis plena, dicens: *Si caeteri confessarii sic mecum egissent, non ego tandiu perstitissem in depravatis moribus.* Verum hocce argumentum prope puerile dixeris; et occurret nobis S. Alphonsus, inquiens (n. 464.): *Quot miseros ipse cognovi, qui ob denegatam absolutionem se deiecerunt in desperationem, et per plures annos a sacramentis aversi aberrarunt!*

Cur autem dilatio non raro noceat, hanc quoque rationem addit Dicastillus: *De caetero praecise dilatio raro prodest, et saepe nocet... et Confessarii experiuntur non semper bene succedere, imo saepe male. Sic enim multi Confessarii mutant, ut iam nova series remediorum incipiat, et proximis vicibus beneficium absolutionis accipiant; cum quo si postea non succedat, mutant, et pergunt ad alium redintegrando etiam ab initio causam et litem.*

stricta, qualis requiritur in aliis Sacramentis, v. gr. circa vinum ad consecrationem Eucharistiae. Ratio est, quia Sacramentum Poenitentiae fere certius eiusmodi iudicium non admittit.

Rediens deinde ad eorum methodum qui aliquoties tantum putant absolvendos eiusmodi poenitentes: *Sed quid* (inquit) *faciendum, si, licet non adeat alium confessarium, nec confessionem per annum omittat, sed eundem iterum ac saepius consulat, petatque absolvi, nulla tamen appareat emendatio? An iste sic reiciendus est? An potius aliquando absolvendus? Sane si nunquam absolvatur per totum annum, ea non absolutio quid poterit prodesse, SI ALIOQUIN ILLE CAPAX EST HIC ET NUNC, quando accedit? Nam si non sit capax, nulla est quaestio, sed certum est, non esse absolvendum. Quod si CAPAX EST, QUANDO ACCEDIT, et aliquoties putetur pro medicina neganda absolutio, cur toties et non saepius? Aut cur, si semper est capax, non semper illi confertur, maxime si iam experimento notum sit, non esse illi valde molestum aliquoties absolutione privari? Unde illud remedium non video, quid commodi possit tunc habere; imo potius incommodi, dum privatur gratia sacramenti, et auxiliis, quae intuitu illius rite suscepti dari solent, alioquin non danda. Propter haec et similia raro (fateor) utendum iudico praedicto remedio negandae absolutionis; durumque mihi semper videtur, poenitentem, alioquin capacem tantae gratiae, illa privare. Nec tantum aestimo prodesse illum metum sive molestiam negatae absolutionis, quantum auxilia gratiae et gratiam ipsam absolutionis impensae, seclusa convenientia temporis accepti ad melius instruendum et disponendum, ut iam dixi.*

Quod vero haec dicat Dicastillus de relabentibus ob peccandi occasionem, necessariam quidem, sed proximam, patet

ex immediate sequentibus (l. c. n. 576.): *In hoc ergo negotio, quando iustae et rationabiles causae non tollendi praedictam occasionem subsistunt, etiam si saepius reincidat poenitens, nec cogendus est illam tollere occasionem, nec privandus absolutione, etiam saepissime recidivus; quin potius hortandus, ut saepe veniat ad confessionem, aliaque media adhibenda, quae spectato personae statu et opportunitate, prudenti Confessario expedire videantur, in quo vix, imo ne vix quidem possunt aliquae certae regulae assignari.*

Rationem autem horum (ibid. n. 577.) sic reddit: *Haec doctrina sic, quantum a me fieri potest, declaratur. Vel illa absolutio tunc est neganda propter frequentiam peccandi, vel propter occasionem non vitatam. Non propter hoc ultimum, quia non tenetur hic et nunc, ut supponimus, vitare; non propter illud prius, ut probat discursus factus, quia illa negatio absolutionis vix potest prodesse, nisi forte rarissime, magisque proderit frequentia Confessionis, et frequens beneficium absolutionis. Ergo ex nullo capite erit neganda, SI ALIOQUIN SIT CAPAX POENITENS.*

His demum quae et Salmanticenses (l. c.) adoptarunt, rem concludit (n. 578.): *Sicut ergo in peccatis, in quibus nec moraliter nec physice potest occasio tolli, ut contingit in peccato mollietie, potius Doctores et usus Confessariorum habet iniungere frequentiam confessionis apud eundem Confessarium, quam venientem absolutione privare; sic in his peccatis, in quibus si non physica saltem moralis impossibilitas avertendae occasionis reperitur, non videtur exigendum remedium separa-*